

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Ioannis Ioviani Pontani. De Aspiratione Libri duo. Charon
Dialogus. Antonivs Dialogus. Activs Dialogus. Aegidivs
Dialogus. Asinvs Dialogus. De Sermone Libri Sex. Belli,
Qvod Ferdinandvs Senior ...**

Pontano, Giovanni Giovano

Venetiis, 1519

Ioannis Ioviani Pontani De Bello Neapolitani Liber Tertivs.

urn:nbn:de:hbz:466:1-12960

IOANNIS IOVIANI PONTANI
DE BELLO NEAPOLITANO
LIBER TERTIVS.

Neunte aestate Masius animo agitans quibus maxime consilijs, quaq; arte aduersariorum res prosterneret, educto ex hibernis milite, coq; instructo, paratoq; in expeditionem proficiscitur, positusq; Medimam ad annum castris, in monte, qui est agri Plaisanatis, quanquam natura munito, manu tamen ipse arteq; erectis munitionibus, munitiorem multo illum efficit, ferreusq; atq; aeneis tormentis circum dispositis firmat, eo consilio, ut relicto paucorum militum praesidio, uagari caetero cum exercitu libere, atq; impune posset. Parte ex alia hostium duces arcessito Baptista Grimaldo Ioannis legato, qui per id tempus ad Sanctam Agatham agebat, eoq; duabus cum birembus mari Arenatem in oram delato, conuenere Monasteracj, dieq; constituta ad Antonij fanum, secundum litus maris, de rerum summa consultabant. Fuere autem qui conuenerunt ad fanum cum Baptista simul Galeoctus Baldasimus, Loisius Arenas, Franciscus Gerunda, copiarum Martiani praefectus, Franciscus Caraciolus, et Ioannes Cola eius filius, qui aliquot oppidis regionis eius praerant. Horum fuit omnium una sententia, uti data Loisio cura rei frumentariae, caeteriq; commeatus, ipsi omnes coniunctis simul copijs, Masij inceptis obuiam irent. Itaq; paucis post diebus, positus inter Philogathos, ac Panagiam castris, pedite, equiteq; illic recensito, utroq; cum apparerent hostibus superiores, decreuerunt castra castris conferre, atq; hac ratione, commeatu intercluso, illum aut ad deditionem cogere, aut gladio rem experiri. Quam ad rem interceptae Antonij ad Masium literae, illorum animos mirum in modum confirmauerant. Monebat enim ante aduentum Iaimi Centiliae fratris, qui propè diem affuturus esset trecentis cum equitibus, lectaq; peditum manu, ne quo pacto manum confereret. Quo cognito hostes ante Iaimi aduentum decreuere cum illo congredi, rati (quod post successu) superiores se futuros, motisq; confestim castris, haud procul Plaisano metantur, quingentis non amplius passibus ab Masij castris. quo die leuia quaedam certamina inita. Postridie uero ex eo loco digressi ad flumen proficiscuntur, eo consilio, uti munitis ad Sanctum Philum castris, & prohiberent ne comportari ab Seminaria commeatus posset, & tentarent trahere illum in certamen. Masius igitur (qua erat animi im-

potentia) uenientem in acie conspicatus hostem, expediri arma in ca-
 stris confestim iubet, ac relicto Alphonso cum praesidio, qui castris praee-
 sset, ubi suos conuenisse instructos uidet, huiusmodi est eos oratione ad
 hortatus. Ad praedam potius quam ad pugnam quo uos horter mili-
 tes, monet me tot praelijs spectata uirtus uestra, cui non moenia obste-
 re, non rupes, quin ipsi quocunq; tentastis, ui, ferroq; irruperitis. Fer-
 ro uos in ira munitissimas urbes uiam uobis mihiq; aperuistis, ferro
 aequis in campis deprehensum hostem non semel prostigastis, ubiq; ui-
 ctiores, ubiq; hostium potiti. Aduentantes ipsi cernitis, ignauissimo cu-
 exeratu, imperitissimos duces, eosdemq; inter se maxime discordes.
 Et haec quoq; ignauissimorum militum messis secunda uobis ferro est.
 Agite igitur fortissimi socij, irruite in eos quo soliti estis robore, qui-
 busq; uincere consuestis animis. Hac una acie, hoc uno certamine (mi-
 hi credite) deletis his copijs, regio omnis nostra est. Hac igitur acie, hac
 una pugna parate uos ad colligendos quos par est, quos fortitudo ma-
 net uestra, quam maxime uberes laborum uestrorum fructus. Ego
 dux, ego miles ubiq; periculorum socius, atq; hortator adero. Haec ubi
 dixit, in hostem instructa acie e monte descendit. Parte alia hostium
 duces instructis ordinibus procedentem Masium conspicati, impedi-
 mentis ad sinistram accliu in loco constitutis, praegrediente peditatu
 aduersus illum feruntur magnis clamoribus, summa alacritate. Dis-
 ces ipsi suos quisq; hortantur. Agite milites, nocturnos hos latrones
 luce in media quos indepti estis, caedite gladio, figite hastis, sternite ia-
 culis. liberate regionem hac peste. uindicate a sicarijs patriam. lux
 uobis auxilio est. Noctu per fraudem, per insidias in tenebris pu-
 gnare soliti, quod uidetis, aduerso oculis eorum sole procedunt, ui-
 delicet assueti in latebris, dum conspectum hostiu reformidant, im-
 promisos adoriri. Haec dies, haec lux, uestra dextera, animoru uestro-
 rum robur libertatem populis, uobis diuitias, gloria, decus, otiumq;
 comparabit. His utrinque duces militem quisque suum adhortantur.
 Et iam signa canere incipiebant. Erat medio utriusq; exeratus con-
 uallis nullo accessu, aut calle, nisi qua publicum iter, ac peregre in-
 cedentium uia. Itaq; aduersarum partium duces, quod intellexeret
 Masium, quo impetu rapiebatur, conuallē transituru, alam a sinistra
 lectissimoru equitum collocarunt. Ille ad conuallē ut puenit, turmas
 eqtū quatuor, aliam post aliam trans conuallē immisit. Haec confer-
 tis acriter manibus, peditatu hinc, illinc hastis equos transfigente, ali-
 quanto iam superiores aduersarios propellebant. Aderat ipse inter pri-
 mos dux, ac nunc ante suoru ora ferri, nunc gladio hostem petere, peditu

immittere, hortari uoce, significare manibus, adesse se periculorum so-
 cium, atq; adiutorem. Nec uero duces aduersarum partium non
 ipsi ferire, cedere, in hostem incurrere, uulneratos ex acie subduce-
 re, integros summittere, uirtutem, ac fortiter facta suorū extollere, ele-
 uare aduersariorum, Cum iam in hoc statu rerum quinta a Masio
 immittitur turma, e cuius pugnae euentu in alterutra plane erat par-
 tem uictoria inclinatura. Ita q; nihil a militibus, nihil ipsis ab duabus
 omitti, ex animari equites, ex animari pedites, aestu, labore, puluere,
 uulneribus, equi plurimi trassigi, pedites equorum impulsibus passim
 sterni, unguis atteri, sauciari, cædi. Tum Masius eo acrius instare.
 Nam si ut aliās, hanc quoq; mouisset loco turmam, hostes ibi in fugam
 uersurus erat. Ita q; summis uiribus anniti, nunc solus in hostem ferri,
 nunc alios secum rapere, hos dextra, illo clamore impellere. Hic uero
 hostium duces (quod rem in summum adductam discrimen intellege-
 rent, aduersariumq; fessum iam, uirosq; atq; equos defectos uiribus)
 alam illam, recentibus equis, uirisq; a sinistra immittunt tanto impe-
 tu, ut ea impulsu suo disiectum hostem dissipatumq; nullis ultra sub-
 stentatum subsidijs in fugam uerterit. Dux ipse decem cum equitibus e
 manibus hostium elapsus Seminariam quā maxime citato cursu con-
 tendit, Fugientem pauci ex hostibus insecuti in quædam Capacius Capa-
 nus, qui dum ab alijs deseritur, ab alijs qui cum Masio fugiebant ca-
 ptiuus Seminariam ducitur. Strages fuit equorum maxima. peditum
 equitumq; plurimi sauciati. Mastiani penè omnes capti. cæsi egres ali-
 quod strenui ac fortes uiri. in ijs Gulielmus Rufus sclopetaria pila tra-
 iectus, et quidem dignus ob animi, generisq; nobilitatem longiore
 uita uir. Dumq; uictores ipsi ad spoliados qui cæsi iacebant, pha-
 leratosq; conuertuntur equos, Loisius Gentilis e Masij præfectis stratus
 humi, grauatusq; uulneribus repertus est, quodq; eo in congressu in
 galeæ suæ cono insigne ferebat, quod ferre Masius alijs esset in pugnis
 solitus, dum fama fertur esse Masius, e finitimis oppidis manus quæ in
 castris tum erat, in illū uersa, corporis eius uix partem aliquam, quæ
 non aut telo, aut ense, aut pugione petita fuerit, intactā reliquere, tan-
 ta propinquorum oppidorum populi in Masium ira rabiēq; incensife-
 rebantur. Victor inde exercitus ad expugnanda castra profectus, acri-
 ter ea aggressus capit. Alphonsus inter dimicandū, nullo furtim egres-
 sus, Burrellum fuga petiit. Hostes castris potiti, quadriduum in ijs ge-
 uere, dum uulneratos curant, recensitisq; captiuis prædam partiuntur.
 Inde Seminariam profecti, duobus circiter passuum nullibus ab
 oppido Petracem ad flumen metantur, rati oppidanos deditionem fa-
 cturos, dum

Eturos, dum agrorum vastationem minime toleraturi uidentur, cum
 interim exercitus rei frumentariae extrema penè inopia laboraret,
 ut qui armentaria tantum præda rapto, animaliumq; aleretur uisce-
 ribus, triticoq; subuiri è messibus uix dū maturis excessso, eoq; aut
 pruna, aut caldarijs excocto. In hac itaq; deditiois expectatione cū
 essent, Baldasinus, cuius ut corporis, sic animi quoq; incompositæ ad-
 modum, ac uastæ uires erant, leuissimas ob causas, ira atq; indigna-
 tione præcepit, equestri militiæ quosdam, alios hasta, alios fuste cum
 percussisset, tumultuantem penè omnem in se exercitum traxit, dum
 equites alij, dum equitum præfecti indigne, impotenterq; ab illo fa-
 ctum, ægerrime ferunt, criminantiumq; in castris audiuntur clamo-
 res. Is igitur, ut erat animi impotens, atq; intractabilis, conclamatis
 uasis, repente è castris se proripit, profectusq; in agrum Giraciensem,
 maritima in ora consedit. Quo facto duces alij quod impotentiam ho-
 minis, feriasq; nec precibus, nec ratione ulla lenire potuissent, & ipsi
 dissoluto exercitu ad oppida quicq; sua, agrosq; reuersi sunt, cogni-
 tumq; præcipue tunc est, Baldasinu, cuius in Europa clarum admo-
 dum nomē erat, quod sæpius in singulare certamen cum produisset,
 uictor semper euaserat, uires illas corporis admirabiles, tantamq;
 membrorum dexteritatem, animi morbis, moribusq; fœdasse intolerā-
 dis, naturamq; ipsam, qua gignimur, quibus hominibus, corporis attri-
 buendis uiribus maxime consuluerit, eisdem animorum conferendis
 uiribus, æque uix unquam prospexisse. Quippe quæ huic uiro parū
 pensi, nihil omnino moderati indiderit, cuius animus esset trux, uio-
 lentus, inexorabilis, uastus in cupiditatibus, fœdus, crudelis, immani-
 tate etiam fera. Huc accedebat, quod in tanta elatione, hominumq; de-
 spicientia, bellicis in rebus parum se pro hominum opinione, ueteriq;
 dignitate gesserat. Is igitur Brutianum in agrum è Giraciensi profe-
 ctus, Turrim quæ Brutiana dicitur, die noctuq; cū acriter oppugnaf-
 set, irritò inde incepto abiit, cumq; castellis ab alijs esset repulsus, quod
 Alphonsus Centilia magnum in singulis peditum præsidium imposue-
 rat, quodq; intellexerat Alphonsum Ferdinandi filium mari ad orā
 Cossentinā appulisse, ualidisq; comparatis copijs cum Antonio, et Lu-
 ca simul aduersum se parare expeditionem, Rocellam se contulit, di-
 stributisq; per oppida quæ ei parebant militibus, decreuit illic Alpho-
 sum expectare. Inter hæc post Baptistaæ legati discessum Loisius Are-
 nās sibi, rebusq; suis iuxta metuens, per Alexadrū Tosum ueterē fa-
 miliarem egit cum Alphonso de conciliatione. Eo igitur dedito, rece-
 ptisq; oppidis omnibus, quæ sub eius ditione erant, Alphonsus aduer-

sus Baldasimum proficiscitur. Ferdinandus enim pater eū intellegere-
 ret Brutiorum res laborare praefectorū ambitione, ducumq; suorum
 seditionibus, decreuit eo Alphonsum, qui esset liberorū suorum omni-
 um natu maximus, mittere, fore ratus, uti duces, praefecti, proceres, re-
 gionis uniuersae populi, Alphonsi dictis iuxta omnes parituri essent,
 imperataq; obtemperanter facturi. Is itaq; e portu Neapolitano sol-
 uens duabus cū triremibus, felici navigatione usus, acceptusq; a Luca
 quā familiariissime, per eius agros Cossentiam profectus, ibiq; con-
 uentu habito ducū ac procerū, qui patris imperio parentes tunc erāt,
 coniunctis simul copijs ab obsidendam Rocellam progreditur. Id est op-
 pidum Ionium ad mare situm, naturaq; ac manu satis munitū, quod
 Baldasimus praenualido tuebatur cum praesidio peditum, atq; equitum.
 Itaq; oppugnatio perdifficilis erat, multiq; quotidie balistarum, aeneo-
 rumq; tormentorū crebris exussibus sauciabantur, & quanquam ob-
 sidio ipsa apparebat futura diuturnior, diffusus tamen Baldasimus re-
 bus suis, quodq; acerbissime imperitasset, sibi praetimens, sub speciem
 aduehendorū e Sicilia auxiliorum, iriremē ascendit, quae ad ancorā
 stabat, noctuq; cum liberis in Sicilia nauigauit, cohortatus prius mi-
 lites, uti fidei, amicitiae, pristinaeque fortitudinis memores essent, breuē
 se affuturū pollicitus, magnis cum auxilijs, bellicisq; omnis generis in-
 strumentis, diemq; expectandi sui eū illis statuit. Alphosus ubi intelle-
 xit Baldasimum relicto oppido in Siciliam nauigasse, eo acrius oppu-
 gnationi intētus erat. Itaq; nihil remisse ab suis agi sinere, nihil apud
 obsessos quieti esse, summa omnia diligentia administrare, tentare ob-
 fessorum animos, ac maxime militum, pellicere eos ad deditionem pe-
 cunijs, praemijs, pollicitationibus. At milites quanquam obstinatis ani-
 mis obsidione, diurnosq; ac nocturnos labores nō minus pertinaciter
 sustinebant, quā fortiter, tamen cum ille nec statuta redisset ad diē,
 nec aut reditus eius, aut auxiliij reliqua eēt spes ulla, atq; in dies omnia
 apparerent difficiliora, Cū se deniq; frustra a Baldasino habitos intel-
 legerent, scriptis conditionibus seq; atq; oppidū Alphoso dedidit, po-
 pularibus publice priuatimq; data uenia. milites pleriq; acceptis stipē-
 dijs i Ferdinādi uerba iurauere. Quod exēplū alia itē oppida quae
 Baldasino parebant, secuta statim sunt, quiq; itē egtes in illis erant.
 His peractis Alphosus cōpositis pro tēpore populariū rebus penteda-
 ctulos cum exercitu proficiscitur quod castellū millibus passuū quatuor
 abest a litore. Castellani haud procul a castelli portā munitiōe lōge
 prius erexerāt, q̄ Alphosus tanto est aggressus impetu, ut castellani me-
 tu pterreti, ea destituta intra Castellū se reciperet, qbus trepidatibus
 immixti hostes castello potiti, illud diripiūt. Maritimā inde porā in-

structo exercitu procedit ad Mottā Anomeriā. Tētatisq; animis Mottā norū, cū deditio negaretur, iussit tormēta ab Rhegio festinari, interim munitionē summo studio erigi, q̄q; solū esset glareosum, materia ex arborū ramis cæsa, parū poterat, aggesta, quæ male inhereret, terra cōtegi, cū aggeres lignea, q̄ terrena materia magis cōstarēt, q̄q; æstui torrerēt calores, breui materia oīs aruerat. Hoc ai aduertēs Mottæ præfectus, q̄ hostibus in cōstituēdis munimētis quasi timētis speciē præbuerat, nactus occasione statibus auris, die medio ignē sulphurea admistū materia imisit, raptimq; oīs ea aggestio cōstā grauit. Quod æger rime cū ferret Alphōsus, iussit demū aggeres restitui, q̄ esset futurum bōbardis, atq; earū excubijs munimētū. Quibus reficiendis magnis laboribus p̄multi dies cōsumpti cum essent, bōbardæq; ex præscripto collocatæ, ualido ēt præsidio illis iposito, rursus præfectus nocturno tēpore, cōparatis prius sulphurei pulueris saculis, uasculisq; itē olei, magnōq; silentio, cōpersis oleo exterioribus tabulis, saculisq; passim iactatis, ac sopitis de multa lassitudine uigilijs (nā et ipse ad multā eos noctē defatigauerat) ex iprouiso i ferri ignē iussit, quo statim cōprehēsis undiq; munitionibus, uno oīa tēpore ignibus ambusta sunt, tela, clypei, thoraces, armorūq; oīs generis nō exigua copia. Vigiles tādē exati flāmarū strepitu, materiæq; crepitātis fragore, adhæc illorū uocibus q̄ ē muris in clamabāt, uix incēdio elabūtur, hic fumo cōspectū eripiēte, illinc flāmis fugā impediētibus. Igitur ubi sol illuxit, castellani irride re uanos militū labores, cōtēnere tot operas, tot irritos conatus, ludere, achinnari, exprobrare. Illi dolere tot dies in casū absumptos, pudere ignauitæ, acusare præfectos. Hi uigilū secordiā, coenas, atq; intempestua cōuiuia. Alphōsus ira, indignatiōeq; angī, turbari, penē furere. In hac itaq; eius pturbatiōe, ludificatisq; cōsilijs, hostes qui extrema laborarēt aquæ penuria, p̄ hominē Antonio Cētiliæ cognitū, cuius cōsilio, atq; opa Alphōsus in primis utebatur, egerunt cū illo deditioe. Antonius in re præsertim despata, hoc cognito ad Alphōsum propat, re explicat, hortatur, monet, oblatā deditiois occasione elabi e manibus ne patiatur. Cuius autoritate psuasus Alphōsus, cōditiōibus statū subscribit, castellūq; i gressus, ubi cōperit aquæ reliquū quātū eo die satis eēt, neq; amplius castellāis esse, admiratus hostiū solertiā, ac fidē, maximis extulit eos laudibus. Anomeria recepta ad Mottā Rusā copias admonit, p̄fectisq; summa celeritate, nō minori studio munimētis, collocatisq; tormētis æneis, ijsq; de celo asperrima tēpestate tactis, maximo exercitus terrore, cūcta coelitus exarserūt, fulminisq; affiatu quatuordecim intra munitiones ex præsidiariis exanimati. Sācius Agerba

munitionū prefectus eadē procella attonitus uix post dies plurimos ad se redijt. Restitutus uero munitionibus, multis laboribus, magnis operis, cū nihilominus castellani pertinaciter se defenderēt, Antonius quidā, q̄ e monacho per summū scelus factus eēt, miles, atq; ob morū improbitatē a gnominatus Gabadeus, cū eēt ipse unus e turris custodibus, obtulit popularibus clam se irāsiturū in hostiū castra, tormētāq; clauis ferreis cofixurū, ne displodere post id possent. cuius cum esset consiliū ab illis laudatum, ipse furtim castra ingressus Centiliam adit, offeriq; prodituum se Alphonso turrim, soluto pretio, signaq; ac diem constituit. Re ab Alphonso comprobata redit intra castellum, hoc prius cum Centilia composito, ut perinde, atq; tormenta confixa clauis essent, nequo modo aliquandiu disploderent. Reditus eius maxime acceptus popularibus, praesertim nō displodentibus bobardis, confirmata fide promissorū. Igitur Gabadeus diem ad dictā turrim ascendit, aliquantūq; castra munitioesq; conspicatus, ac si magnū etiā aliqd animo aduersus hostiū munitiones agitare, q̄ sol esset ardentior, rogauit focū, q̄ unus cū ipso ascenderat, pileū ad se uti deferret feruentissimū sub aestum intendo capiti. Itaq; ob eam ille causam ubi e culmine descendit in imū turris, confestim Gabadeus subductis sursum repente scalis, palliū hastā infixū, quod signū proponendū conuenerat, e propugna culis praetulit. Milites q̄ ad munimenta instructi paratiq; aderant, signū conspicati, turris ad uallū magnū impetu concurrunt, atq; inde intra turrim excepti in castellū irrūpunt, captūq; confestim, ac direptum, atq; Alphonso iussū incesū est. Turris ad solū diruta. populares magnis propositis supplicijs ni parerent coacti Rhegiū commigrare. Tentata inde in cassum Sacta Agatha, cum oppidū esset maxime omnium munitū, ac ciues ipsi supra omnes mortales Andegauiensis factionis studiosi, Baptistaq; haud inualidum secum haberet praesidium, decreuit Alphonso Cossentiam regredi, apud Flumariam oppidum aliquantum temporis Centilia cum copijs relicto. Biennium inde Baptista, pacatā iam uniuersa regione uexauit finitimos, magnis praedis saepius abactis, nec prius oppidum se se dedit, quā Ioannes e Massilia Baptista scripsit, suadere populo deditioē, quā is populus conditionibus fecit, uti sub Bartholomaei Cardinalis moderatione esset oppidū, fraterq; eius Florius ius eis nomine Cardinalis diceret. His peractis Baptista, fide publica ab Alphonso accepta, cū is omnibus, qui remanere in patria recusatunt, Messanā primo in Siciliam traiecto fretō, Narbonensem inde in Galliam ad Ioannem mari delatus est. Haec per id tempus in Bruijs gesta.

FINIS.